

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 30.—Din, za naročnike v inozemstvu 40.—Din letno. Posamezna številka po 1.—Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 75 para za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 25 Din.

Telefon uredništva
štev. 312.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne.

Draginja, draginjski razredi in draginjske doklade.

Listi prinašajo novi zakon o draginjskih dokladah za uradnike, ki je pa stopil v veljavo že z novim letom. Poslednji čas je že, da dobimo — a bolje rečeno je že skoraj prepozno.

Ko se je čulo o povišanju draginjskih doklad, so, kakor vsi čutimo, trgovci takoj dvignili cene blagu, in analogno lahko sklepamo, da bodo cene pri izplačevanju novih doklad zopet znatno poskočile. V tem oziru se je torej z izplačevanjem prepozno pričelo.

Oglejmo si zakon sam in posebno razdelitev v draginjske razrede.

Kar pet jih je! Morda jih je preveč ali pa še premalo. Kajti — če pogledamo cene v različnih krajih, izprevidimo, da so skoro povsod drugačne.

Pa naj jih bo pet! — Vsakdo ve v katerem razredu je njegovo bivališče — more je v petem, torej v zadnjem, kjer ni so imenovana imena posameznih krajev.

Nočem zasledovati povsod blagovnih cen, oglejmo si samo n. pr. Ljubljano, Novomesto in kak poluben kraj na Dolenjskem, recimo J. Ljubljana je v III., Novomesto v IV. in J. v V. draginjskem razredu. To se pravi: v kraju J. je draginja, v v Novemestu je večja in v Ljubljani je še večja.

Zdi se mi, da gospodje, ki so izdelovali draginjske razrede niso poznali posebno dobro življenjskih razmer ne v mestu, še manj pa na deželi.

Upam si trditi, da ne bi izdal v Ljubljani prav nič več za življenjske potrebe, kakor pa v kraju J., ki je v V. draginjskem razredu.

Sledi nekaj cen, za katere se kupuje blago v kraju J.:

bela moka	kg K	29.—
krušna moka	kg K	26.—
koruzna moka	kg K	17.—
koruzni zdrob	kg K	18.—
fižol	kg K	17.—
testenine	kg K	40.—
krompir	kg K	5.—
riž	kg K	40.—
mast	kg K	96.—
olje	l K	104.—

goveje meso	kg K	40.—
teletina	kg K	48.—
žgana kava	kg K	140.—
cikorija	kg K	56.—
sladkor	kg K	68.—
mleko	l K	8.—
jajce komad	K	3—4
petrolej	l K	24.—

Nekatere cene so večje, manj jih je pa onih, ki so manjše od cen v Ljubljani.

Špecerijsko blago je na deželi mnogo dražje nego v mestu, ker trgovec, ki kupuje blago večinoma v Ljubljani, zaračuna še vožnjo z vlakom in z vozom. Posebno vzorenje z vozom je silno drago, ker je trgovec ponekod po več ur oddaljena od železniške postaje. Vsled tega bo vsak pameten človek uvidel, da mora biti špecerijsko blago na deželi dražje nego v mestu. Veletrgovec, ki dobiva blago iz prve roke, je pa na deželi silno malo. Mnogim izmed nas se, vsled višjih cen na deželi, veliko bolj izplača, kljub strašnim voznim cenam na vlakih, vzeti se vsake kvatre v Ljubljano in tam nakupiti večjo množino blaga.

To je torej prva »ugodnost« na deželi!

Deželni pridelki morajo pa biti vendar cenejši nego v mestih, si marsikdo misli. — Pa temu ni tako! N. pr. krompir se je dobil letošnjo zimo v Ljubljani ceneje nego po deželi, ker je prišel krompir iz drugih krajev, kjer je dobro obrodil, v Ljubljano, medtem, ko je doma vsled silno slabe letine cena poskočila. In krompir je poleg kruha glavna hrana — ali pa je še pred kruhom, ker je razmeroma cenejši.

Če hočeš jajce, če hočeš mleko, če hočeš kaj drugega kupiti od kmeta, moraš obletati več vasi, odpreti stotino vrat, da sploh najdeš iskano. To je prvi! Drugič moraš imeti dobro namazan jezik, da kmeta prepovoriš, da ti je pri volji blago prodati, in tretjič moraš blago še — preplačati. Da, res je tako!

Le vzemimo samo jajca! Pred kratkim so bila po 10 in še več kron. Danes so v Ljubljani po 4 K, na deželi se le slučajno dobe tudi po 3 K, večidel jih pa kmet za tako nizko ceno sploh ne prodaja. »Raje jih v oblicah pojem!« tako ti pravi. Če hočeš torej jace, ga moraš pošteno

plačati — ne pošteno, kajti preplačati je vse kaj drugega.

Po mleko moraš sam do kmeta in sicer ravno takrat, ko molze, sicer gospodinja popravi emulzijo, v kateri se ji zdi premalo vode. Kmetje so tega vajeni še izza časa vojne in odvaditi se nočejo. Raje svinje pitajo z mlekom, kakor da bi ga ponujali ali celo v hišo nosili. In letos še celo, ko nimajo krme in so molzne krave tudi na kmetih redke.

Navedel sem le par slučajev. Lahko pa jih naštejemo še več. Razne zelenjadi na deželi ne dobiš, ker jo ima vsak le za svojo potrebo. Pač — dobiš jo enkrat, toda iz pogovora s kmetom ti zveni: »Naj bo za enkrat, drugič pa ne pridi več!« Tako je na deželi!

Če pa najmeš kako njivico sam, kar pa se ti posreči v zelo redkih slučajih, in dobiš delavce, da ti jo obdelajo, si ravno na istem. Ker nimaš lastnega gnoja, ga moraš kupiti, voznika moraš dobro plačati, da ti ga izpelje na njivo, potem plačaš delavca, ki ti orje in dati mu moraš poleg denarja tudi hrano — sledilo bi še več takih »potemov«. Naj zadostuje le to: da, kdor enkrat najme njivo, da bi si kaj »sam« pridelal, ne bo storil tega nikdar več. Podožetlje ni ona Indija Koromandija, kjer se živi zastoj, kakor nam hočejo vteptati v glavo.

Zgoraj naštetu velja le za poročenega uradnika. Samski mora iskati hrano v gostilni ali pa v privatni hiši, če jo sploh dobi. Recimo, da jo dobi v gostilni. Kdor ima zdrav želodec, mu ne zadostuje samo ta hrana, kupovati si mora še posebej razne priboljške, ki ga mnogokrat več stanejo, kakor vse drugo. Če si aboniran, te postrani gledajo, če ne obsediš zvečer za mizo in ne piješ to ali ono.

S hrano v privatni hiši je pa tudi velik križ. Prvo je vprašanje, če se ti sploh kaj takega posreči. Morda dobiš tam malenkost hrane več nego v gostilni. Južno si moraš pa tudi sam kupovati, sicer ti pride vse skupaj predrago in potem izplačaš za hrano in stanovanje skoro vso plačo. Za obleko in za narodni davek — katerega se ravno od uradnika največ in po vsej sili zahteva — ne preostane niti pare.

V mestu je vse drugače. Res — stanovanje je dražje, zato pa je z vsem drugim lahko. Če greš na trg, dobiš vsega,

kar ti srce poželi in ni treba od hiše do hiše prosjati in se pustiti odganjati z »lačno gospodo«, istotako je v trgovini. Seveda je treba tudi plačati, toda cene ponujenega blaga so vsekakor drugačne, kakor pa cene onega, za katerega se mora po deželi napol beračiti. Cene v gostilnah so razmeroma manjše v mestih nego na deželi. Saj ni treba obedovati v prvovrstnih restavracijah. V mestu se lahko prebira, na deželi tega ni mogoče in moraš biti tudi z najslabšem zadovoljen. Na deželi mora posebno učitelj živeti »stanu primerno« — kar pa približno rečeno, že davno ni več mogoče, v mestu pa se lahko marsikaj prikrije, kar na deželi vsakdo vidi.

Govoril sem samo o hrani. Če pa pomislimo na obleko, ki jo niti kupiti, niti ponošeno obrniti ne moremo, ker smo to že davno storili; če pomislimo na one naše tovariše, ki so na deželi in imajo v mestu deco po solah — potem nam zmanjka sape. Kako morejo ti naši tovariši študirati svoje otroke? Oni morajo ali stradati ali pa lezti v dolgove, ki jih nikdar ne bodo mogli poplačati.

Vseh teh stroškov skoro ni pri uradništvu v mestu. Otroci, ki študirajo, stanujejo in so na hrani pri starših in tako se vsak mesec marsikak tisočak prihrani.

In tedaj pravijo, da je bivanje na deželi ceneje nego v mestu. Nikdar ni to res, nikdar ni bilo in tudi nikdar ne bo!

S tem zakonom, s temi draginjskimi razredi se nam je zgodila največja krivica!

Še nekaj drugega je napačno pri tej krivični razdelitvi. Že od nekdaj je nagon po zabavah in udobnosti silil mnoge proti mestu, danes jih vleče še nekaj drugega — in to so baš draginjske doklade. Med podeželskimi kraji in n. pr. Ljubljano je pri dokladi 16 kron dnevno razlike — in to je že nekaj. Merodajni faktorji se že davno pritožujejo nad tem begom z dežele. S temi 16 kronami so ga le še pospešili in vsak bo delal z vsemi močmi, da pride v višji draginjski razred, kajti vsakdo dobro ve, da bo tam, kljub namišljeni »večji« draginji bolje živel, poleg tega pa še užival boljše razmere v vseh ozirih.

M. Z. T.

LISTEK.

VILKO MAZI:

Albert Sič: Narodni okraski na pirhih in kožuhih.

Prof. Sič se je lotil skoro s fanatično vneemo velikega dela, ki ga bodo znali pravično ceniti šele novi rodovi.

Zakaj pravim: novi rodovi? Zato, ker je med nami še vse preveč tiste kuge gnusnega kritikastrstva, ki mu je zmerom ljubši kisel plevel s tujega gnoja nego najzlahnejši nagelj, ki odžene na domači grudi. Tistega kritikastrstva, ki se je prej potuhnjeno klatilo okoli popolnanskega kofetka, zdaj pa že očitno in brez sramu ponuja slov. kulturo za en sam počen groš... Da, res si upa že izza vsakega plota bevskati krmežljivo ščene, da smo narod ciginov in rokomavharjev in to bevskanje hoče postati moda, si hoče lastiti »merodajni okus« in razglašati vsakega idiota in negodnega embrija.

Prof. Sič je eden tistih trdnih mož, ki se za teko abotno bevskanje čisto nič ne

briga, temveč gre nemoteno po svoji poti, ki mu jo je že pred davnimi leti začrtala živa ljubezen do rodne grude in rodnega naroda. Ne išče ne slave, ne odlikovanj, ker mu je kulturno delo srčna potreba in uteha. Lotil se je že davno pred vojno zbiranja narodnih ornamentov in jih s pridom porabljal pri risarskem pouku. To je bilo v tistih časih, ko se je po naših risalnicah šopirila vsakojaka tuja navlaka, kakor da bi ne imeli dovolj hvaležnega narodnega blaga. In tako je bilo tudi pri pouku ženskih ročnih del in bi bilo morda še do danes ostalo, da nam ni Sič sestavil čudovite zbirke narodnih veznin. To je bilo med vojno, kakor balzam na užaljeno slovensko dušo, ki je morala tiho gledati, kako bije pohotna germanska pest, da bi uničila vse, kar je še dihlo slovensko misel. Baš to cinično barbarstvo je napolnilo Siča, da se je s podvojenjo ljubeznijo vrgel na svoje delo in se odločil, da ga izda v posameznih zbirkah. Tako smo dobili zdaj njegovo drugo zbirko narodnih ornamentov: okraski na pirhih in kožuhih. Da ni imel Sič križevega pota z založniki, bi nas razveselil s to zbirko že pred osmimi leti. Ali to je po-

glavje, ki je boljše, da o njem ne pišem.

Gotovo je, da tudi v tej najnovejši zbirki, kakor je že peštra in obširna, niso zbrani vsi tipi naše ornamentike, kakor jih je ustvarjal narod v generacijah prešlih stoletij. Mnogo teh dragocenih zakladov se je tekom časa pogubilo, kar pa je še ohranila ljubezen posameznikov, bi nemara ne preživelo več par decenijev. Res, da je mnogo tega blaga otel muzej pred žalostno pogubo in če bi imel Sič samo to zaslug, da bi nam narisal le muzejsko zbirko, bi bil opravil s tem že vse hvalevredno delo. Njegova inicijativa pa je šla še mnogo dalje; peljala ga je nešteto potov med narod, kjer je iskal, spraševal in nabiral pri poslednjih starčkih in starih, ki se še niso izneverili v domačih šegah vtrjenim postavam. In tu je iskati Sičevo glavno zaslug, ki je še temvečja, ako pomislimo, da je mož storil ta nešteta pota ob svojih groših in ob svojem prostem času, torej brez subvencije in brez dopusta, česar bi mu v tistih časih tudi nihče ne dal.

Ni torej Sičeva krivda, ako manjka v njegovih zbirkah mnogo tipičnih ornamentov, ki še žive med narodom. Teh

draguljev zdaj ne bo tako težko zbrati. Zbrati pa jih bo vsekakor treba kot verno dopolnilo Sičevim zbirkam.

Ugovarjal bo kdo, da so linije in liki v Sičevi zbirki prestrogi, torej pretirani, ker jih narod nikdar ni risal tako točno. Res je, neuka, okorna roka, ki se je posluževala najprimitivnejših pripomočkov in ki ni poznala ne ravnila, ne šestila, ni mogla vleči tako strogih črt. Morda je bil tupatam kak umetnik samouk, ki je pogodil tudi geometrična pravila in risal natančno tako, kakor nam predločuje Sič. V vseh slučajih pa je gotovo dejstvo, da je hotel narod risati prav tako in da bi brez oklevanja spoznal v Sičevih risbah svojo lastno podobo. Sičevo linijo moramo smatrati le kot rezultanto mnogih vegastih črt, ki ni originalom niti najmanj v škodo, ima pa to veliko prednost, da je lahko-pregledna, ker ne moti očesa ter se da vsled tega prav uspešno porablja pri risarskem pouku, kakor tudi pri pouku ženskih ročnih del ter povsod, kjer velja posnemati narodno ornamentiko.

Skratka: Sičeva zbirka okraskov na pirhih in kožuhih je docela veren reprezentant narodne umetnosti, čisto ogledalo

Zakon

o draginjskih dokladah civilnih in vojaških državnih uslužbencev, upokojenecv in upokojenk.*

Člen 1.

Državni uslužbenci upokojeni in upokojenke dobivajo razen osnovne plače (pokojnine) še draginjske doklade po določilih tega zakona. Draginjske doklade so tele: osebne doklade, stanovanjske doklade in rodbinske doklade. Višina osebnih doklad in stanovanjskih doklad se določa po višini plače (pokojnine) in po službenem kraju.

Člen 2.

Glede na osebne doklade se dele službeni kraji na pet krajevnih draginjskih razredov, in sicer:

- I. razred: Beograd, Zemun in Sušak.
- II. razred: Bakar, Zagreb, Karlovac, Novi Sad, Pančevo, Senj, Split, Crkvenica in mesta v Srbiji in Črni gori.
- III. razred: Veliki Bečkerek, Ljubljana, Maribor, Sarajevo, Sombor, Subotica, kraji v Dalmaciji razen Splita, kraji v Prekmurju, ostali kraji v Primorju in trgi in vasi v Srbiji in Črni gori.
- IV. razred: Banjaluka, Belovar, Bihač, Varaždin, Gospić, Kočevje, Kranj, Logatec, Mostar, Novo mesto, Ogulin, Osijek, Petrovaradin, Ptuj, Sisak, Sremski Karlovci, Travnik in Celje.
- V. razred: vsi ostali kraji.

Člen 3.

Glede na stanovanjske doklade se uvrščajo nekateri službeni kraji v tri stanarinske razrede, in sicer:

- I. razred: Beograd in Sušak.
 - II. razred: mesta v Srbiji in Črni gori.
 - III. razred: trgi in vasi v Srbiji in Črni gori.
- Ostali kraji niso uvrščeni v stanarinske razrede in ne gre jim stanovanjska doklada.

Člen 5.

Aktivni državni uradniki, nastavniki srednjih in strokovnih šol, stalni učitelji in stalne učiteljice, začasni uradniki ministristva za gradbe, ki so državljani naše kraljevine, uradniški praktkantki izven Srbije in Črne gore, avskultanti, supletni, aspiranti, koncipienti, elevi in njim enaki dobivajo osebne doklade po tej razpredelnici:

Letna plača	Krajevni draginjski razred				
	I.	II.	III.	IV.	V.
do 2999	28	26	24	22	20
od 3000 do 4999	30	28	26	24	22
od 5000 do 7499	32	30	28	26	24
od 7500 do 8999	35	33	31	29	27
od 9000	38	36	34	32	30

Člen 6.

Vse ostale kategorije učiteljev in učiteljic, nekazni državni uslužbenci (zvaniki) s stalno mesečno plačo in brez ozira na službena leta in kvalifikacijo, policijski agenti uprave mesta Beograda in policijski agenti ministristva za notranje zadeve, službujoči pri komisariatih železniške policije, kvalificirani stalni delavci uprave državne tiskarne v Beogradu, vse kategorije poduradnikov, pisarniški oficianti in pomočniki in vsi tem enaki dobivajo osebne doklade po tej razpredelnici:

Letna plača	Krajevni draginjski razred				
	I.	II.	III.	IV.	V.
18	17	17	16	16	

Člen 15.

Državnim uslužbencem in upokojenecem gre, če so v vojaški službi, ista osebna draginjska

* Razglašen v »Službenih Novinah« kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca št. 54, izdanih dne 10. marca 1922. — Tu navajamo samo one člene, ki se tičejo učiteljstva; v celoti je objavljen zakon v »Uradnem Listu« št. 27, z dne 21. marca 1922.

† Marija Preskar.*

Dne 4. decembra 1921 je na domačem Miklavževem večeru pri svoji sestri v Ptujju nagle smrti umrla tovarišica Marija Preskerjeva, učiteljica v Ormožu. V soboto, dne 3. decembra l. l. po šoli se je odpravila zdrava v Ptuj, da tam obdari svoje nečake in nečakinje; drugi dan v

* To poročilo smo dobili sicer malo pozno, a vendar ga priobčujemo. Uredn. nedeljo, 4. decembra je še celi dan delala in pripravljala darila in še pisala prijateljicam in prijateljem na vse strani miklavške pozdrave katere so naslovljenci sprejeli, ko je počivala sama že na mrtva-

doklada kakor v civilu. Če jim gre po činu v vojski višja doklada od doklade, ki jo uživajo v civilu, jim gre osebna doklada tega čina.

Hrana v naravi ali denarna, če pripada eni ali drugi teh kategorij, dokler so v vojaški službi, se odbija od osebne draginjske doklade.

Člen 17.

a. Upokojeni in upokojenke vseh kategorij, naštetih v členih 4., 5. in 13., ki jim je pokojnina določena v kronah, dobivajo osebne doklade brez ozira na krajevni draginjski razred, in sicer:

do 2999 kron pokojnine po 14.— dinarjev na dan;
od 3000 kron in več pokojnine po 18.— dinarjev na dan.

b.

Upokojeni in upokojenke vseh kategorij, naštetih v členih 6. in 7., ki jim je pokojnina določena v kronah, dobivajo osebne doklade, brez ozira na krajevni draginjski razred, po 10.— dinarjev na dan.

c.

Upokojeni in upokojenke vseh kategorij, naštetih v členih 4., 5. in 13., ki jim je pokojnina določena v dinarjih, dobivajo osebne doklade po tej razpredelnici:

Letna pokojnina	Krajevni draginjski razred				
	I.	II.	III.	IV.	V.
do 2999 dinarjev	13	12	11	11	11
od 3000 dinarjev	14	13	12	12	12

č.

Upokojeni in upokojenke, vseh kategorij naštetih v členih 6. in 7., ki jim je pokojnina določena v dinarjih, dobivajo osebne doklade po tej razpredelnici:

Letna pokojnina	Krajevni draginjski razred				
	I.	II.	III.	IV.	V.
11	10	9	9	9	

Člen 18.

Civilni in vojaški upokojeni in upokojenke, ki uživajo osebno pokojnino ter so bili upokojeni po zvršetku popolnih službenih let, istotako aktivni in rezervni častniki, popolni invalidi, dobivajo draginjske doklade iz člena 1. kakor aktivni uslužbenci onega službenega mesta, s katerega so bili upokojeni, odnosno spoznani za popolne invalide.

Člen 19.

Osebe, ki dobivajo iz državne blagajne milostne oskrbuje ali življenske rente, in sicer na podlagi in v okviru pokojninskih zakonov, odnosno zakonskih predpisov, ki še veljajo, kakor tudi uradniki, ki uživajo miloščino po § 76. zakona o civilnih uradnikih, dobivajo iste osebne doklade kakor upokojeni.

Člen 20.

Sirote državnih uradnikov brez očeta in matere dobivajo osebno draginjsko doklado po 5.— dinarjev na dan, in sicer ob pogojih, ki veljajo za upokojenke glede pravice do osebnih doklad.

Člen 24.

Državni uslužbenci in upokojeni, ki imajo pravico do osebnih draginjskih doklad, imajo tudi pravico do rodbinskih doklad po 5.— dinarjev na dan, podčastniki pa po 3.— dinarje.

Rodbinska doklada jim gre:

1. za zakonito ženo;
2. za otroka, rojenega v zakonitem zakonu;
3. za pozakojenega otroka;
4. za adoptiranega otroka, če nima državni uslužbenec svojih otrok;
5. za pastorka;
6. za očeta, mater, deda in babico po očetu, če so siromašnega stanja (če plačujejo na leto manj nego 5.— dinarjev neposrednega davka), če jih edino uslužbenec vzdržuje ter živi z njimi

v skupnem gospodarstvu in če tudi uslužbenec sam nima lastne imovine ali dohodkov, od katerih se plačuje na leto več nego 5.— dinarjev neposrednega davka, kamor pa se ne všteva plača ali pokojnina, ki jo prejema iz državne blagajne;

7. za rodnega brata ali rodno sestro, in sicer samo, če sta vojni siroti (t. j. če jima je oče kot vojaški obveznik ali političen interniraneec med vojno padel, umrl ali če se izza vojne pogoša), če sta siromašnega stanja (če plačujeta na leto manj nego 5.— dinarjev neposrednega davka), če ju edino uslužbenec vzdržuje ter živi z njima v skupnem gospodarstvu in če tudi uslužbenec sam nima lastne imovine ali dohodkov, od katerih se plačuje na leto več nego 5.— dinarjev neposrednega davka.

Rodbinske doklade pripadajo otrokom, bratom in sestram do izpolnjenega 16. leta, kolikor niso v tem zakonu navedene izjeme.

Če je v eni rodbini več članov, ki so državni uslužbenci ter vzdržujejo enega izmed teh naštetih sorodnikov, ima pravico do teh doklad samo en rodbinski član, in sicer najstarejši.

Za dokaz o siromašnem stanju zgoraj naštetih sorodnikov služi potrdilo pristojnih finančnih uradov, v Beogradu davčnega oddelka; za dokaz, da jih edino dotični uslužbenec vzdržuje, istotako za dokaz o skupnem življenju služi jamstvo treh ukaznih uradnikov, duhovnikov ali učiteljev.

Člen 25.

Draginjske doklade so vezane: pri upokojenih in upokojenkah in osebah, ki uživajo miloščino, na oni kraj, kjer so pridobili pravico do pokojnine ali miloščine, odnosno na oni kraj, kjer stalno žive, če so doklade v tem okraju manjše.

Člen 26.

Izveti od pravice do draginjskih doklad vobče, t. j. osebnih doklad, stanovanjskih doklad in rodbinskih doklad, so upokojeni in upokojenke, ki imajo bodisi od lastne imovine, bodisi od osebnega dela na mesec 1000.— ali več dinarjev dohodkov.

Oni državni upokojeni, ki se bavijo s samostojnim obratom ali s svobodno profesijo, kakor: odvetniki, odvetniški pripravniki, zdravniki, inženjerji in drugi, nimajo pravice do draginjske doklade, razen če dokažejo z zdravniškim izpričevalom, izdanim po državnih ali občinskih zdravnikih, da so nesposobni za delo vsled starosti in telesne nesposobnosti, ali če so preke-račli 70. leto starosti.

Člen 27.

Določilo člena 26., odstavek 1., ne velja za upokojenke in upokojenke, ki prejemajo osebno pokojnino, če so bili upokojeni po 25 službenih letih.

Člen 28.

Od pravice do rodbinskih doklad so izzeti:

1. aktivni ministri;
2. rezervni častniki v vojaški službi, ki drugače niso državni uslužbenci ali upokojeni, razen če se ugotovi, da je ostala rodbina brez sredstev za življenje, ker je bil njen glavar poklican v vojaško službo;
3. sirote državnih uslužbencev;
4. aktivni državni uslužbenci, ki imajo razen plače še kaj imovine ali dohodkov, od katerih plačujejo na leto preko 300.— dinarjev neposrednega davka; za dokaz služi potrdilo pristojnega davčnega oblastva;
5. aktivni državni uslužbenci, ki niso državljani naše kraljevine, za one rodbinske člane, ki ne žive na ozemlju naše kraljevine;
6. sluge državnih oblastev, ki imajo imovine, od katerih plačujejo na leto več nego 5.— dinarjev neposrednega davka.

Člen 29.

Rodbinska doklada za otroke ne gre uslužbencem:

1. če ima žena toliko rednih dohodkov, bodisi iz premožne ali nepremožne imovine, bodisi iz osebnega dela, da znašajo ti dohodki na mesec 200.— dinarjev in več;
2. če je žena upokojenka, mož pa aktiven uslužbenec ali upokojenec;
3. če je mož upokojenec, žena pa aktivna uslužbenka;
4. če sta šla zakonca narazen, ne glede na to, ali je pravda o ločitvi zakona uvedena ali ne.

Člen 30.

Rodbinska doklada za oroke ne gre uslužbencem:

1. za otroka, ki stopi v javno ali privatno službo z dohodki v denarju ali v naravi, če znašajo ti njegovi dohodki na mesec 200.— dinarjev ali več;
2. za otroka, ki se oskrbuje v javnem civilnem, vojaškem, dobrodelnem ali vzgojnem zavodu na brezplačnem mestu, če znaša ali preseže vrednost tega vzdrževanja na mesec 200 dinarjev;
3. za otroka, ki ima šolsko ali naučno štipendijo, užitek iz kakršnegakoli fonda, podporo ali ustanovo na mesec 200.— dinarjev ali več;
4. za otroka, ki vstopi v trgovino, v obrt ali podjetje za učenja ali vajenca, pa ga vzdržuje delodajalec brez nagrade;
5. za otroka, ki se omoži ali oženi;
6. za otroka, ki ima lastno premožno ali nepremožno movino, katere dohodki znašajo na mesec 200.— dinarjev ali več.

Člen 31.

Rodbinska doklada za očeta, mater, deda, babico po očetu kakor tudi za brate in sestre (vojne sirote) ne pripada:

1. upokojenkam, ki dobivajo vdovsko pokojnino;
2. ženam državnim uslužbenkam in upokojenkam, če jim je mož živ ter živi z njimi v zakonitem zakonu.

Člen 32.

Izjemoma se priznava pravica do rodbinske doklade za otroke tudi po izpolnjenem 16. letu:

1. za hčer, če gospodinja očetu, ki je vdovec;
2. če je otrok duševno ali telesno trajno nesposoben za kakršnokoli delo ali pridobivanje;
3. če otrok redno nadaljuje šolanje v državi ali v inozemstvu, in sicer za čas šolanja, toda najdalje do izpolnjenega 24. življenskega leta; če pa otrok zaradi službovanja v vojski ni mogel do 24. leta dovršiti šolanja, se mu priznava pravica do rodbinske doklade, dokler ne dovrši rednega šolanja, toda najdalje do 26. življenskega leta.

Tudi za primere pod točkami 1. do 3. veljajo omejitve po členu 30., točkah 1. do 6.

Nesposobnost za delo ali za pridobivanje se dokazuje z izpričevalom državnega zdravnika ali pa občinskega zdravnika v krajih, kjer državnega zdravnika ni; obiskovanje šole se dokazuje z izpričevalom šolskega oblastva.

Člen 33.

Za otroke, ki uživajo pokojnino po predpisih Srbije in Črne gore, velja tole:

Če uživajo pokojnino otroci brez očeta in matere, gre pravica do prejemanja osebne pokojninske draginjske doklade najstarejšemu, ki prejema za ostale uživalce iste pokojnine še po 5 dinarjev na dan kot rodbinsko doklado.

Če pa imajo otroci, ki uživajo pokojnino po očetu ali materi, enega roditelja še živega, ki je državni uslužbenec, nimajo pravice do pokojninske osebne doklade, nego njih roditelj ima pravico do rodbinske doklade zanje, in sicer ob pogojih, ki so razloženi v členih 29. in 31.

Če je več otrok nego eden, se razdeli znesek te pokojnine na enake dele in po velikosti vsakega dela se ceni, ali izpolnjuje otrok glede imovinskega stanja pogoje, ki se po tem zakonu zahtevajo za pridobitev pravice do rodbinske doklade.

originalom, ki jih predstavlja. Ker se je tudi tiskarna potrudila in preskrbela brezhibne odtise, zato se delo že samo dovolj priporoča. Zadosti zanikarna bi bila tista narodna šola, ki bi si ne nabavila vsaj po en izvod tega krasnega dela. Tovariši in tovarišice pa naj si ne pozabijo v prihodnjih mesecih odrgati vsote, ki jo bodo naložili na najboljše obresti, ako si omislijo to najnovejšo Sičevo zbirko, koje vrednost bo rasla od leta do leta.

škem odru. Ta dan je še večerjala, se veselila in šalila z otroci; po večerji je nameravala pomagati otroke spraviti spat, in ko je hotela vžgati svečo za drugo sobo, se nenadoma zvrne na tla, dvakrat globoko zasope in izdihne za večno. Drugi dan, v pondeljek, ko bi morala priti v šolo, smo v Ormožu šele zvedeli njeno smrt. Najprej je bilo določeno, da bo v terek pokopana v Ptujju. Ali njene ormoške prijateljice so dosegle, da je bil njen pogreb v sredo v Ormožu.

V terek, 6. decembra se je vršil ob 4. uri popoldne spreved v Ptujju, katerega so se udeležili tudi nekateri Ormožani in mnogo odličnega ptujskega občinstva, — do meje ptujskega mesta, kjer so pokojnico prevzeli na sani Ormožani in jo pripeljali zvečer v Ormož. Tukaj je bila v krsti položena na mrtvaški oder v vestibulu mestne šole, ki je bil v ta namen lično draperiran in okrašen s cvetjem in zelenjem; na častni straži so stali Sokoli. Drugi dan ob 10. uri predpoldne je bila prepeljana na saneh v cerkev, po maši pa se je vršil veličasten pogreb na pokopališče. Bilo je zelo mrzlo in dosti snega. Ne dolgo pred smrtjo si je želela daljšo

partijo na saneh; želja si ji je sicer uresničila, ali drugače, kakor si jo je reva mislila.

Pogreba se je udeležil vodja okrajnega glavarstva dr. Pirkmajer, okrajni šolski nadzornik Pavel Flere in več drugih odličnih žalovalcev iz Ptujja, potem mnogo tovarišev in drugega občinstva iz okraja. Šolarji so nesli ob straneh krste številne vence in cvetlične šopke, ki so še dolgo venčali grobno gomilo ljubljene učiteljice. Ormoški čitalnični moški pevski zbor, pomnožen s pevci tovariši, je pod vodstvom sodnega svetnika g. Zemljiča zapel v šoli in na pokopališču ganljivi žalostinki. Tovariš Rajšp je imel ob odprtjem grobu v srce segajoč poslovilni govor; vse se je solzilo. In kako tudi ne! Tovarišica Marija Preskerjeva je prišla kot mali otrok v Ormož s svojim že umrlim očetom, višjim sodnim svetnikom dr. Preskerjem. Micica, tako so jo klicali domači, je začela hoditi tukaj v slovensko šolo in je prišla v 1. razred k tovarišu Rajšpu. Deklica je bila nadarjena in marljiva. Po ljudski šoli je stopila v žensko učiteljsko v Mariboru in naredila zrelostni izpit leta 1910. usposobljenostni pa leta 1913. Njeno prvo mesto je bilo pri

Sv. Marjeti na Pesnici, kjer je služila eno leto; leta 1911. pa je prišla v Ormož. Bila je prej naša pridna učenka, postala je potem naša zvesta tovarišica. 27. februarja t. l. bi bila izpolnila 30 let.

Radi njenega živahnega in veselega temperamenta je bila v Ormožu zelo priljubljena. Imela je neprisljen, prikupljiv nastop. V šoli je bila vestna učiteljica, kar so šolske oblasti s pohvalnimi dekreti priznale. V občevanju s svojimi stanovskimi tovariši in tovarišicami je bila ljubljiva in postrežljiva. Pred leti je bila tudi naša društvena odbornica. Udeležila se je izven šole narodno-prosvetnega dela; bila je tajnica ženske Ciril-Methodove podružnice, čitalnična odbornica, knjižničarka čitalnične ljudske knjižnice, bila je požrtvovalna igralka na domačem gledališčnem odru. S petjem in igranjem na klavirju nam je marsikatero veselo urico priredila.

Kljub njenemu dobremu zunanjemu izgledanju, je bolehalo že več let na pljučah, vsled tega je njeno srce slabelo. posledica je bila kap.

Vsi, ki smo jo poznali, ji ohranimo blag spomin.

Če uživajo otroci pokojnino po očetu skupno z mačeho, prejema mačeha pokojninsko osebnostno doklado kakor tudi rodbinsko doklado po 5 dinarjev za vsakega otroka, in sicer, če žive skupaj: če pa živi mačeha ločeno od pastorkov, se osebne in rodbinske doklade seštejejo in ves seštetek se razdeli na dele kakor pokojnina.

Moški otroci državnih uslužbencev, ki so ostali brez očeta in matere, pa so po zvršetku 21. življenjskega leta izgubili pravico do pokojnine po pokojninskem zakonu in ki nimajo nobenih dohodkov, a se šolajo, prejemajo doklado po 10 dinarjev na dan do dovršenega šolanja, toda najdalje do 25. življenjskega leta.

Člen 34.

Če sta mož in žena v državni službi in v istem kraju, ne moreta oba prejemati popolne osebne draginjske doklade. Ena se zniža na polovico. Če dokladi nista enaki, se zniža manjša. V enem in drugem primeru obdrži mož izjemoma pravico do rodbinske doklade za ženo, če ni ovir, ki po novem zakonu sploh izključujejo pravico do prejemanja te doklade za ženo, v tem primeru se ne upoštevajo prejemki, ki jih dobiva žena od države kot državna uslužbenka.

Člen 35.

Če je mož aktiven državni uslužbenec, žena pa upokojenka in narobe ali če sta oba upokojena, ima vsak izmed njiju zase pravico do osebne doklade in do stanovanjske doklade.

Člen 36.

Če mož ni v državni službi, žena pa je ali v aktivni državni službi ali upokojena, ima žena pravico samo do osebne doklade in do stanovanjske doklade, ne pa tudi do rodbinske, razen če dokaže, da je njen mož siromašnega stanja in nesposoben za delo. V tem primeru ima žena pravico do rodbinske doklade za otroke, in sicer ob splošnih pogojih, ki veljajo za prejemanje te doklade. Za dokaz možne nesposobnosti za delo služi zdravniško izpričevalo državnega ali občinskega zdravnika, za njegovo siromašno stanje pa potrjuje pristojnega finančnega oblastva.

Člen 37.

Če se zakon razveže ali če živita ločeno, veljajo glede rodbinske doklade za otroke ta-le načela:

1. če sta mož in žena oba državna uslužbenca ali upokojenca ali če je eden izmed njiju v državni službi, drugi pa upokojenec, gre rodbinska doklada za otroke onemu zakoncu, pri katerem se otroci vzdržujejo;

2. če je mož svobodne profesije, mati pa državna uslužbenka ali osebna upokojenka in se otroci vzdržujejo pri njej, gre doklada za otroke materi kot državni uslužbenki;

3. če je mož državni uslužbenec ali upokojenec, žena pa ni ne eno ne drugo, ima mož pravico do rodbinske doklade za otroke, toda doklada se izplačuje ženi, če so otroci pri njej.

To velja, bodisi da je zakon definitivno razvezan, bodisi da teče pravda o ločitvi zakona, bodisi da je mož odšel od svoje žene ali ona od njega ter živi ločeno, ne glede na to, ali teče pravda o ločitvi zakona ali ne.

Člen 38.

Če je upokojenec zaposlen v državni službi in če se ta služba ujema s službo, ki jo je opravljal pred upokojitvijo, dobiva poleg svojih pokojninskih prejemkov še razliko med pokojninskimi prejemki in onimi prejemki, ki bi jih dobival, ko bi bil reaktiviran na službeno mesto, s katerega je bil upokojen.

Člen 39.

Vsem državnim uslužbencem, ki so bežni, kakor tudi častnikom, ki so zaradi telesne ali duševne nesposobnosti v neaktivnem stanju, pripadajo njih draginjske doklade za leto dni. Oni, ki so si pridobili pravico do pokojnine, dobivajo po preteku tega roka draginjsko doklado, kakor bi bili upokojeni.

Člen 40.

Izvetzi so oni, ki so bili ranjeni ali so zboleli, izvrševaje svojo službo, po zakonu o zaščiti javne varnosti v državi. Ti imajo pravico do popolnih draginjskih doklad za ves čas, dokler se zdravijo.

Člen 41.

Državni uslužbenci, ki so zaradi zdravljenja na dovoljenem dopustu v inozemstvu, dobivajo draginjske doklade po tem zakonu v dinarjih.

Člen 42.

Državni uslužbenci smejo biti tekom leta na dopustu po privatnem poslu največ mesec dni s pravico do draginjskih doklad, ki naj jih dobivajo po tem zakonu.

Člen 43.

Če je državni uslužbenec ali upokojenec disciplinarno kaznovan s tem, da se mu je odvzela plača, ali če je v preiskavi ali obtožen, dobiva osebno doklado in stanovanjsko doklado znižano v istem razmerju, kolikor se mu je znižala tudi plača, samo da se mu osebna doklada in stanovanjska doklada ne smeta znižati več nego za polovico. Tudi v tem primeru ostanejo rodbinske doklade popolne.

Če se mu odvzame vsa plača, odnosno pokojnina, mu ne pripadajo osebne rodbinske doklade.

Častniki in vojaško-administrativni uradniki dobivajo, dokler so v sodni preiskavi brez plače, na dan kot vzdrževalnino:

1. oni do 1301 Din plače po 8.— Din;
2. oni od 1301 do 2501 Din plače po 9.60 Din;
3. oni od 2501 do 4001 Din plače po 11.20 Din;
4. oni od 4001 in več Din plače po 12.— Din.

Člen 45.

Osebna draginjska doklada po tem zakonu se sme vzeti v popis samo za državne terjatve in za sodno priznane vzdrževalnine.

Rodbinska doklada pa se ne sme jemati v popis za nikakršne terjatve.

Člen 46.

Za prejemanje draginjskih doklad po tem zakonu morajo aktivni državni uslužbenci kakor tudi upokojenici in upokojenke pri blagajni, kjer dobivajo prejemke, izpolniti posebne prijave, ki jih predpiše minister za finance in s katerimi se ugotovi, da so glede pravice do prejemanja draginjskih doklad izpolnjeni vsi pogoji, ki se zahtevajo.

Aktivni državni uslužbenci izpolnijo prijave samo za rodbinsko doklado, upokojenici in upokojenke pa za osebno in za rodbinsko.

Vsako izpremembo po že predloženi prijavi mora predložitelj takoj naznaniti dotični blagajni z novo prijavo.

Blagajne, ki izvršujejo izplačevanje, imajo zaradi preizkušanja že predloženih prijav pravico in dolžnost, periodično od posameznikov zahtevati predložitev novih prijav.

Za dokaz, da so predložiteljeve navedbe resnične, služi jamstvo treh ukaznih uradnikov, učiteljev ali duhovnikov, za upokojenice in upokojenke pa jamstvo upokojenih uradnikov.

Člen 47.

Aktivni državni uslužbenec, o katerem se ugotovi, da je predložil neresnično prijavo za prejem draginjske doklade ter jo prejme po njej, se kaznuje s tem:

1. da se mu odvzame plača do treh mesecev in

2. da izgubi za leto dni pravico do vseh rodbinskih doklad.

Če predložita upokojenec ali upokojenka neresnično prijavo za prejem draginjske doklade in jo prejmeta po njej, se kaznujeta s tem, da se jima odvzame osebna in rodbinska draginjska doklada za leto dni.

Poleg prej naštetih kazni se vsak tak uslužbenec, odnosno upokojenec ali upokojenka, še kazensko obtoži zaradi goljufije.

Poroki na prijavi, s katero se zahteva draginjska doklada, so v kazenskem in v materialnem oziru odgovorni tako kakor predložitelj prijave. Kaznujejo se z isto kaznjivo, določeno v tem zakonu, kakor predložitelj.

Izrekaty kazni, s katero se aktivnim državnim uslužbencem odvzame plača, je pristojen resortni minister.

Izrekaty kazni, s katero izgube draginjsko doklado aktivni državni uslužbenci in upokojenici, je pristojen minister za finance.

Odločba ministra za finance, s katero se izreče kazni o izgubi draginjske doklade, je izvršna.

Vsa finančna oblastva in vse avtonomne blagajne morajo kar najstrožje paziti na pravilno izvrševanje teh predpisov ter vsako nepravilnost priobčiti istočasno resortnemu ministru in ministru za finance (generalni direkciji državnega računovodstva za administrativni oddelek) zaradi izrekanja kazni in nadaljnjega postopanja.

Člen 48.

Zneski neposrednjega davka, označeni v tem zakonu, se zvišajo, ako se zviša neposredni davek, za toliko odstotkov, za kolikor se zviša davek.

Člen 49.

Vse osebe, ki so dobivale do sedaj draginjske doklade iz državne blagajne, a niso obsežne v tem zakonu, prejemajo dosedanje doklade še nadalje. To velja tudi za občinske poslovodje, odnosno občinske uradnike.

Ministrski svet se pooblašča, da uredi na predlog ministra za finance in po odobritvi finančnega odbora zakonodajne skupščine njih draginjske doklade, zlasti pa draginjske doklade duhovništvu vseh konfesij zaradi njih izenačitve, toda zvišati jih ne sme.

Člen 50.

Ministrski svet se pooblašča, da uredi na predlog resortnih ministrov pravico posameznih kategorij uslužbencev do prejemkov v naravi (stanovanje, kurjava itd.).

Člen 51.

Ko bi nastala potreba, se pooblašča ministrski svet, da na predlog ministra za finance sporazumno s finančnim odborom zakonodajne skupščine izpremeni ali dopolni ta zakon kakor tudi da uvrsti službeni kraj v drug krajevni draginjski razred in da prizna službenemu kraju tudi pravico do stanovanjske doklade kateregakoli stanarinskega razreda.

Vsa potrebna pojasnila za pravilno uporabljanje tega zakona daje minister za finance.

Istotako se pooblašča ministrski svet, da sme na predlog ministra za finance, sporazumno s finančnim odborom zakonodajne skupščine, izpreminjati in dopolnjevati vse zakone in uredbe, ki se tičejo dnevnice, potnih stroškov in honorar-

jev državnih uslužbencev, toda te izpremembe morajo biti v mejah odobrenih kreditov.

Člen 52.

Ta zakon velja izza dne 1. januarja 1922. Izplačevanje draginjskih doklad, v kolikor so učinjene izpremembe v uredbah, ki so veljale do sklenitve tega zakona, se prično izvrševati tedaj, ko se v ta namen odobre potrebni krediti; do tega časa pa se izplačujejo dosedanje draginjske doklade.

Pravico do draginjskih doklad po tem zakonu imajo izza dne 1. januarja 1922, samo oni uslužbenci, ki ostanejo v državni službi po izvršeni reviziji in porazdelitvi.

V Beogradu, dne 28. februarja 1922.

Aleksander s. r.

Minister za finance:

dr. K. Kumanudi s. r.

(Podpisi ostalih ministrov.)

Iz Jugoslavije.

— Redukcija državnega uradništva in učiteljstvo.

Po poročilih bi se morali reducirati uradniki po sledečih načelih: Oni uradniki, ki ne znajo službenega jezika in ki doslej še ne poznajo obeh pisav. Odpuste se dalje oni nameščenci, ki so se pregrešili v svoji uradniški službi s tem, da so delovali proti državi. Od kvalificiranih uradnikov se imajo odpustiti pred vsem oni, ki so izpolnili 40 let državne službe, ali pa, ki so stari že 60 let. Dalje se odpuste nekvalificirani uradniki, ako so odveč. — Če so ta načela najboljša, je vprašanje. Drugo načelo bi izzvalo mnogo krivic in pristranosti, zlorabe. Da bi se pri učiteljstvu odpustili vsi oni s 40 službenimi leti, je težko izvedljivo, ker je veliko pomanjkanje učnih oseb in se nič ne prihrani s tem. Država bo morala plačevati polno penzijo in še namestnika za ono mesto.

— Učiteljstvo se mora vrniti k šolstvu. Po členu 8. zakona o budžetnih dvanajstih je ministrstvo prosvete napotilo vsem drugim ministrstvom predstavko, v kateri jih pozivlja, da dajo vse učiteljske osebe, ki sedaj poslujejo v delokrogu drugih ministrstev, prosvetnemu ministru na razpolago.

— Učiteljska mesta v pisarnah šolskih oblastev. V zakonu, s katerim so nam nekoliko povišali dnevnice, je določeno, da mora vsak uradniški službovati le na enem mestu, na katerega je postavljen z ukazom. Potemtakem mora učiteljstvo le poučevati, in se morajo vsi učitelji odstraniti iz naše najvišje oblasti — ministrstva prosvete. S tem nam je prizadeta velika krivica! V današnjih dneh tvori vsak stan zase enoto, ker hoče sam sebe avtonomno vladati, pa bodi to s pokrajinskega ali državnega, federalističnega ali centralističnega stališča. Več decenji so stremili vsi stanovi po vseh napredujočih državah za tem, da se osamosvoje ter prevzamejo v lastnem stanju sami vajeti v roko. Ni en stan ne pusti več vodstva drugemu stanu! Vse to pa naj bo za nas zrušeno z eno samo potezo: z zakonom o regulaciji dnevnice. Po preobratu nas je Jugoslavija poddržavila ter je bila celo toliko demokratična, da je v ministrstvu namestila nekaj učiteljskih moči, ki naj izvršujejo naš referat. S tem nam je bilo priznana enaka vrednost z drugimi stanovi. Na isti način so v vojnem ministrstvu oficiriji, v pravosodnem juristi, pri pošti poštni uradniki itd., toda nihče se ne bo upal zapoditi oficirja in druge s teh mest. Nihče se ne bi protivil temu, ako učiteljstvo na teh mestih ne bi bilo potrebno, toda mesto učiteljev morajo priti tja drugi — neučitelji. Prihranjenega s tem ne bo niti para, ker tam ni odveč niti eno mesto, pač na bo šolstvo trpelo mnogo, ker šolske razmere more pravilno presojati le učitelji, a vsak drug bo stvari le škodil. Toda, kakor nekda, nas tudi sedaj hočejo smatrati zopet za nezrele samostojnosti ter nam hočejo postavljati varuhe in tutore. Ta odredba se je zdelo krivična celo ministru prosvete in ni mogel verjeti, da se mora vse učiteljstvo odstraniti iz ministrstva. V sled tega je stavljen vprašanje na ministrski svet, ki pa je zakon le potrdil. S tem je zaključeno, da izgubimo v lastnem ministrstvu svoje ljudi, čeprav s tem ne prihrani država niti ene pare. Učiteljstvo je s tem postavljeno pred činjenico, da v tem pogledu zavzame svoje stališče in povzdigne svoj glas predno je odobren in podpisan novi zakon o osnovnem šolstvu. Naša zahteva je vedno bila: o šolstvu in učiteljstvu odločaj učitelji, zato ne smemo odstopiti niti koraka od te naše načelne zahteve. Ne smemo se zadovoljiti samo z drobtinami, ampak zahtevajmo vse, kar nam po pravici gre. Enkrat za vselej se mora odločiti, da ima referat za osnovno šolstvo v ministrstvu v rokah

ljudsko-šolsko učiteljstvo, kateremu so prideleni kot pripadajoče moči zopet le učitelji. Posebno pa govori za našo zahtevo činjenica, da bomo v bližnji bodočnosti imeli učiteljske moči z višjo pedagoško izobrazbo, ki naj razen nadzorniških mest zasedejo tudi mesta v ministrstvu in pri prosvetnih oblastih. Ko se bodo v kratkem vsa ministrstva reorganizirala, se mora v ministrstvu za prosveto pri oddelku za osnovno šolstvo odrediti, da more mesto načelnika, referenta in sekretara zasedati samo le ljudskošolski učitelj po izbiri in predlogu taiste komisije, ki namešča tudi ostalo učiteljstvo. Ako se izpolni ta naša zahteva, bo imela država od nje le dobiček, kar dandanes merodajni faktorji v svojem birokratskem nepriznavanju vseh pravic našemu stanu ne vidijo, ker jih ne poznajo. **Mnogo učiteljstva odide v prezgodnji pokoj, ker v poučevanju toliko oslabi, da ne more več izvrševati aktivne učiteljske službe, mogel pa bi marsikateri še delovati v administraciji. S tem načinom bi se doseglo, da se ne bi razmetalo preveč denarja za pokojnino.**

— Kaj je krivo, da so vspehi v srednji šoli slabi? Na želo komoden način je na zadnji seji višjega šolskega sveta viš. šol. nadzornik Wester z golo konstatacijo navedel med vzroki slabih vspeh v na srednjih šolah tudi to, da ljudska šola slabo pripravlja učence za srednjo šolo. Seveda so vsi dnevniki hlastno popadli to uradno izjavo in so prinesli na prvem mestu to kot eden glavnih vzrokov. Med učiteljstvom je zavladalo ogorčenje, ker se mu je storila krivica. Oglasilo se je več učiteljev-očetov, ki imajo svoje otroke v srednji šoli. Naj navajamo vzroke, ki jih navajajo oni: 1. Pozabljeni ne smemo predno izrečemo tako kritiko, da je šele sekundarna naloga ljudske šole pripravljati mladino za srednjo šolo. 2. Metoda pouka v srednji šoli nosi največjo krivdo. Učenci se morajo učiti ponajveč brez metodične razlage, na katero so bili dosedaj vajeni v ljudski šoli in ki jih je prisilila do učenja. Pove se jim, in naj se uče kakor vedo in znajo. Znaš — dobro; ne znaš — tudi dobro! Prehiter skok k samostojnosti! 3. Gg. profesorji goje premalo stika z ljudskošolskim učiteljstvom, da bi se z njimi sporazumeli glede priprave učencev za srednjo šolo; kaj zahtevajo in kaj naj bi se zahtevalo od učencev, ki gredo v srednjo šolo?! Stika med srednjo in ljudsko šolo ni, ker si je učiteljstvo tuje! 4. Tudi v učnih načrtih je nekaj krivde, ker se v različnih jezikih istega razreda obravnava istočasno različna tvarina, da se učence razprši in preobloži v mišljenju na različna polja, mesto da bi se koncentriralo v vseh jezikih istočasno na isto snov, s tem jo močno utrdilo in razbremenilo učenca. 5. Nujna potreba bi bila za to, da bi učil jezikovne predmete v enem razredu isti profesor ali bi se vsaj sporazumeli gg. profesorji v tem oziru medseboj. 6. Manjka tudi stika med učiteljstvom in starši, ki bi dajal staršem navodila za domači pouk njihovih otrok. 7. Slabih vspehov so krivi tudi srednješolski ravnatelji, ki sprejemajo otroke brez obiskovalnih spričeval, in še celo proti volji ljudskošolskega učiteljstva. (Slučaj Krani.) — To bi bili važnejši vzroki! Ne bomo delali spričo obilnih dopisov, iz izjave viš. šol. nadzornika Westra pri seji viš. šol. sveta — afera, ker smatramo izjavo g. v. š. n. Westra za njegovo osebno mnenje in naziranje.

— V delokrog oblastne samouprave spada tudi sodelovanje pri napredku prosvete v oblasti in sodelovanje pri strokovnem izobraževanju.

— Tovariši in tovarišice! Ne pozabite dne 1. aprila se spomniti »Rezervnega sklada« našega poverjeništvu UJU in poslati na naslov tov. Ivana Petriča, Ljubljana, VII., Gasilska cesta 172 tudi par dinarjev za našo organizacijo, ki jih nujno potrebuje ravno sedaj, ko je akcija za novi šolski zakon v teku.

— Meščanstvo si je pridobil s sklenom zadnje seje občinskega sveta v Ljubljani g. Jakob Furlan, nadučitelj na deški mestni ljudski šoli v Šiški.

— Mesec januarja so se vršile volitve zastopnikov učiteljstva v novomeškem okrajnem šolskem svetu. Izvoljena sta naša tovariša: Davorin Matko, nadučitelj v Novem mestu ter Fran Hočevar, nadučitelj v Bircni vasi. Nasprotni glasovi so bili cepljeni.

— Karagiorgjev konak, zibelko naše dinastije v Topoli je poklonil Ferijal-nemu Savezu sam kralj. Stari dvor je hotelo družito popraviti in opremiti za eno svojih kolonij. Popraviti na bi ga hotelo baš s prispevki Slovencev. Razdroslo je torej zbiralne pole tudi na vse ljudske šole v Sloveniji — in ne zaman. Naše učiteljstvo se je odlikovalo. Zbralo je

med seboj in šolsko deco 2148 Din. Medtem pa je naš kralj — naš dobrotnik sam obljubil popraviti stari konak za Ferijalni Savez. Tako šteje F. S. tudi našega velikega kralja med svoje dobrotvore. Prisrčno, zbrani med našim učiteljstvom, se bodo uporabili za inventar ferijalnega doma v Topoli.

— **Glede izplačila 1. aprila** opozarjamo vse tovariše(ice), da obsega to izplačilo prejemke za mesec april (po novem) in pa diferenco za 45 dni nazaj. Predno posamezni, ki so glede izplačila v dvomu, reklamirajo na knjigovodstvo ali na strokovno tajništvo, naj dobro preračunajo po tabeli, objavljeni v zadnji številki Učit. Tov.

— **Članicam »Društva učiteljic v Mariboru«** kakor vsem drugim tovarišicam! Na cvetno nedeljo, t. j. 9. aprila priredi Narodni ženski Savez po vsej Sloveniji »daritveni dan mater« v prid dečnega doma v Ljubljani. Na bivšem Štajerskem se naj priredi ta zbirka v prid otroški bolnici v Mariboru. Oboje, otroška bolnica kot dečji dom je naši Sloveniji nujno potrebno, oboje ima pa tudi veljati ob enem kot poročni dar kralju in kraljici. Tovarišice! Naša dolžnost je, da storimo vse, kar nam je mogoče, da bode imel ta dan v prid osirotele in bolne dece naše Slovenije kar najlepši uspeh. Potrebna bode agitacija v šoli, potrebna v krogih znancev in prijateljev, potrebna sploh med ljudstvom. Mnogokrat se zlasti na deželi, takšni oklici in humanitarne zbirke prezro, ker ni človeka, ki bi za nje zainteresiral tudi preprosto ljudstvo, čeprav je ono za to včasih bolj dovzetno nego meščanstvo. Naj bi v kraju, kjer delujemo, ne bilo nikogar, tudi ne učenca, ki bi ta dan ne daroval za našo deco vsaj 1 dinar. Ogromne svote so se nabrale med nami za ubogo rusko deco. Tu pa gre za našo deco. Vzemimo toraj ta dan tudi me same puščico v roke! Če je uspela kdaj kakšna zbirka, ta mora uspeti, to skrb prevzamemo, kaj ne tovarišice? Prosimo, da se nabrani znesek pošlje pripravljalnemu odboru za otroško bolnico v Maribor, Strossmayerjeva ulica, in da se o uspehu zbirke čim prej poroča na naše tajništvo, kajti nujno potrebno je, da imamo delovanje naših članic in nečlanic v evidenci. Dalje prosimo vse ge. in gđc. zastopnice našega društva, da nam pošljejo seznam do sedaj priglasenih članic. Zborovanje društva se boče vršilo takoj, ko se nam vrnejo pravila. Že sedaj Vas nujno prosimo in vabimo, da se ga udeležite v prav obilnem številu. — Odbor.

— **Ali homo nabirali pirhe za »Jugoslovensko Matico«?** Blagor vam, ki to lahko storite! Pri nas je nemogoče; zakaj? Nadučitelj je po pouku preteklo zimo učencem javno rekel, naj prinese, kateri more, nekaj žime, da jim bo pokazal, kako se delajo ščetke. Pristavil je, da brez dovoljenja staršev, naj ničesar ne prinesejo. Res, prinesel je samo eden. Novoizvoljeni, a še ne vladaoči klerikalni člani krajevnega šol. sveta so to trliko brž nagrajili ter naredili ovadbo, da nadučitelj navaja otroke k tatvini. — Kaj bi šele rekli, ko bi učiteljstvo začelo pobirati jajca za navedene pirhe! Torej bodimo previdni, ker oko hudobnega duha ne spi nikoli!

— **25 letnica »Slovenskega čebelarkega društva«** in Slovenskega čebelarja. Ob tej priliki je izdalo Čebelarstvo društvo slavnostno številko Slovenskega čebelarja, ki obsega štiri številke. Jubilejna izdaja prinaša zanimivo zgodovinsko sliko razvoja čebelarstva pri nas. Iz nje je razvidno tudi sodelovanje učiteljstva pri tem delu. Mnogo spisov izhaja izpod peresa naših tovarišev čebelarjev. Tovariš Likozar priobčuje poseben članek o tem, »Napredek v čebelarstvu in učiteljstvo«. Jubilejna številka prinaša poleg drugih slik tudi slike naših tovarišev čebelarjev: Črnagoja, Likozarja, Rojine, ki je bil prvi urednik »Slov. čeb.«, Hinko Likarja, Verbiča, Močnika, Černeja, Jan. Šmajdeka i. dr.

— **Šolska mladina na Breznici** je darovala za letošnje »pirhe« (Jugoslovenski Matici) K 576.60 (Din 144.15.).

— **g Vabilo** na II. redni občni zbor »Učiteljskega doma v Rog. Slatini« registrovane zadruga z omejeno zavezo, ki se vrši v torek, dne 18. aprila 1922 ob 10. uri v mestni deški osnovni šoli v Celju po nastopnem dnevnem redu: 1. Poročilo načelstva o zadružnem poslovanju. 2. Poročilo načelstva o računskem zaključku za leto 1921. 3. Poročilo nadzorstva o računskem zaključku in o predlogu glede uporabe čistega dobička. 4. Predlog o podelitvi odveze načelstvu glede poslovanja. 5. Slučajnosti. Ako bi 1. občni zbor ob določeni uri ne bil sklepčen, se vrši eno uro pozneje na istem prostoru in z istim dnevnim redom drug

občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu zastopanih zastopnikov. Načelstvo.

— **Oklic učiteljicam!** Na sestanku slovenskih društev dne 2. februarja t. l. je bilo sklenjeno ustanoviti »Otroški dom« v Ljubljani v spomin in proslavo kraljeve poroke. Ta dom naj bi bil zavetje najbednejšim zapuščenim otrokom od najnežnejše mladosti dalje. Načrt je velikopotezen a stroški bodo seveda tudi temu primerni. Društva so sprejela nalog, vsako v svojem področju zbirati v ta namen. Dne 9. aprila bo zato vseobče daritveni dan. Obračamo se zato na vse učiteljice osobito na članice našega društva, da zbirajo in pomagajo zbirati prispevke za »Otroški dom« kraljice Marije. Nabrane svote pošljite na »Društvo slov. učiteljic« v roke tajnice Karle Šinkovčeve, v Ljubljani, Bleiweisova c. 9. Lahko jih pa tudi osebno izročite na društvenem sestanku, ki se vrši na veliki četrtki dne 13. aprila t. l. ob 10. uri dopoldne na dekliški šoli pri Sv. Jakobu. Odbor »Društva slovenskih učiteljic«.

— **Udeležnikom lanske naše koncertne turnee.** Tov. Ivan Tavčar je izgotovil v spomin na to turnejo slike (razglednice): 1. Prihod na Ljutomersko postajo. 2. Sprejem na trgu v Ljutomeru. 3. Pri banketu v Ptuj (na verandi v Švicariji). — Slike se naročajo v pisarni strokovnega tajništva (cena à 2 Din.)

Iz naše organizacije.

Iz poverjeništvu UJU v Ljubljani.

+ **OKRAJNA UČITELJSKA DRUŠTVA OPOZARJAMO**, da velja načrt zakona o državnih činovnikih, ki je sedaj izšel, tudi za učiteljstvo in bo tvoril celo podlago ureditve našega materijalnega in pravnega vprašanja v šolskem vprašanju, zato naj se pečajo z njim tako i (vsaj pri odborovi seji) in naj vpolšlejo poverjeništvu UJU izpreminjvalne predloge. Načrt se naroča pri »Zvezi poštih organizacij v Ljubljani«.

Društvene vesti.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KONJIŠKI OKRAJ ZBORUJE** v soboto, dne 8. aprila 1922 ob 11. uri v deški šoli v Konjicah s sledečim vzporedom: 1. Zapisnik. 2. Objava dopisov. 3. »Razvoj resnične državljanske prostosti ter vsiljena vodila.« poroča tov. Fr. Friedl. Slučajnosti in predlogi. Udeležba obvezna za vse članstvo, odsotnost je opravičiti kot doslej. — Odbor.

+ **SLOVENJEBISTRIŠKO DRUŠTVO ZBORUJE** 6. aprila ob 11. v deški šoli po sledečem sporedu. 1. Zapisnik. 2. Društvene in stanovske zadeve. 3. Predavanje g. prof. Gvaica o risaniu. 4. Slučajnosti. Točno ob 10. ie pevska vaja. Neopravičena odsotnost se bo javno ozi gosala. — Odbor.

+ **ZBOROVANJE »LJUBLJ. UČITELJSKEGA DRUŠTVA«** se vrši v soboto, 8. aprila 1922 ob 6. uri na šentjakovski šoli. Dnevni red: 1. Tajnikovo poročilo. 2. Stališče našega društva napram pobiranju denarnih prispevkov pri učencih v različne nešolske svrhe. 3. Akcija Mis Palmer in mi. 4. Blagajnikovo poročilo. 5. Učiteljska »Samopomoč«: tov. Kocijančič. 6. Slučajnosti. Ljubljana, 28. marca 1922.

Tajnik.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA ORMOŠKI OKRAJ** zboruje v četrtek, dne 6. aprila 1922 ob pol 10. uri predpoldne v ormoški okoliški šoli po nastopnem sporedu: 1. Zapisnik zadnjega občnega zbora. 2. Dopisi in društvene zadeve. 3. O modernem risanju v osnovni šoli predava na podlagi izgotovljenih risb in zadevnega sestavljenega učnega načrta tovariš Ivo Jančič iz Ptuj. 4. Slučajnosti. Vsi društveniki-pevci in društvenice-pevke se prošijo, da se zberejo pol ure pred zborovanjem v zborovalni sobi radi razgovora o pripravi za društveno 50letnico. Zborovanje je za vse člane obvezno in se naj odsotnost opraviči. — Odbor.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA CELJSKI OKRAJ** zboruje v četrtek, dne 6. aprila ob 9. uri dopoldne v deški mestni šoli v Celju po sledečem vzporedom: 1. Zapisnik. 2. Dopisi, društvene in stanovske zadeve. 3. O medsebojnih odnošjih učiteljstva poroča tovariš g. nadzornik Ljudovik Černeja. 4. »Še nekaj malega o kmetijskem pouku na osnovnih šolah«, predava tovariš g. Petriček Ant. 5. Predlogi in nasveti. 6. Vprašalna škrinjica. Točno pol ure pred zborovanjem prva pevska

vaja v zborovalni dvorani. K mnogobrojni udeležbi vabi odbor.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA PTUJSKI OKRAJ** zboruje dne 6. aprila v ptujski Mladiki. Začetek ob 10. uri. Spored: 1. Plačevanje članarine. 2. Odobritev zapisnika. 3. Društveni dopisi oziroma poročila. 4. Posvetovanje radi Učiteljskega doma v Mariboru. 5. Moderno risanje v osnovni šoli, predava tov. Jančič. 6. Razne stanovske in šolske zadeve. K 4. točki se opozarjajo člani(ice) na dopis istega naslova v števil. 10. »Učit. T.«. Društvena knjižnica je na dan zborovanja na razpolago v IV. razredu dekliške meščanske šole. Prinesite izposojene knjige nazaj! Izselivši tovariši in tovarišice pa pošlite iste na naslov tov. Vinko Šerona — Ptuj. Po zborovanju tovariški sestanek v veliki dvorani Zupančičeve gostilne. Da se zberemo polnoštevilno pričakujte odbor.

+ **PREKMURSKO UČITELJSKO DRUŠTVO** zboruje v soboto, dne 8. aprila t. l. ob 10. v državni osnovni šoli v Murški Soboti. Polnoštevilna udeležba nujno potrebna radi važnih točk dnevnega reda.

+ **NA ZBOROVANJU RADOVLJIŠKEGA OKRAJNEGA UČITELJSKEGA DRUŠTVA V PODNARTU** dne 5. aprilla t. l. bo predavala tovarišica Silva Šušteršič o temi: Boj proti alkoholu v ljudski šoli.

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

Vse člane okr. učit. društev in naročnike naših listov prosimo, da nam vsako nerednost o prejemanju listov takoj javijo. Le na ta način nam bo mogoče spraviti odpravljanje listov v pravi tir.

Uprava listov UJU.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

— **M. N. L. — Beograd:** Zadevo bomo toplo priporočali, ker prinaša velike koristi tudi učiteljstvu. Računajmo na boljši uspeh, kot je bil dosedaj. Hvala za poročilo! Članek prinesemo v eni prihodnjih števil, ker imamo že precej stavljenega zaostanka.

— **D. H. Jesenice:** S to prestavo počakajmo.

— **Sv. Martin d. Vurberg:** Ni ukinjeno, veljajo stare odredbe.

— **Vič. J. J.:** Članek je na razpolago v tajništvu.

— **Prejeli smo mnogo dopisov**, ki jih pa moramo radi omejenega prostora odložiti za prihodnjo številko. Prosimo potrpljenja.

Nove knjige in druge publikacije.

— **kpl Socialna zaščita dece in mladine.** Dr. J. Goršič. Tiskovna zadruga. Str. 126. Din 10.—, po pošti 75 p več.

Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana. Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Tvornica učil in šolskih potrebščin r. z. z o. z. v Ljubljani

ima svoj

redni občni zbor

dné 13. aprila (veliki četrtek) ob 10. uri dopoldan v prostorih Učit. tiskarne (načelstvena soba) v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Poročilo upravnega sveta o zadružnem poslovanju.
2. " " račun. zaključku l. 1921.
3. " " nadzorstva o račun. zaključku in poslovanju upravnega sveta.
4. Predlog upravnega sveta o pokritju izgube.
5. Volitev nadzorstva.

UČITELJSKA TISKARNA V LJUBLJANI

Poštni ček. račun 10.761.

registrovana zadruga z omejeno zavezo

Telefon št. 312

Vabilo

na

XIX. redni občni zbor

ki bo

v četrtek, dne 13. aprila 1922 ob 14. uri v Ljubljani, Frančiškanska ul. št. 6.*

Dnevni red:

1. Poročilo upravnega sveta o zadružnem poslovanju.
2. Poročilo upravnega sveta o računskem zaključku za leto 1921.
3. Poročilo nadzorstva o računskem zaključku in poslovanju upravnega sveta.
4. Predlog upravnega sveta o razdelitvi čistega dobička.
5. Volitev nadzorstva.

* Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen, se skliče s tem pol ure pozneje drug občni zbor v istem prostoru in z istim dnevnim redom, ki je po § 31. zadržnih pravil sklepčen ob vsakem številu zadružnikov.

Št. 436.

RAZPIS UČNIH MEST.

V stalno namestitev se razpisujeta ti-le učni mesti:

1. **Tepanje**, osnovna dvorazrednica mesto nadučitelja s službenim stanovanjem.

2. **Konjice**, osnovna deška šestrazrednica mesto učitelja.

Pravilno opremljene in po predpisu kolkovane prošnje naj se pošljejo službenim potom dotičnima krajnima šolskima svetoma do

24. aprila 1922.

Okrajni šolski svet v Konjicah,
dne 20. marca 1922.

Štev. 271.

RAZPIS UČNIH MEST.

Z dovoljenjem višjega šolskega sveta z dne 7. marca 1922, števil. 3078 razpisuje podpisani okrajni šolski svet sledeča učna mesta v stalno nameščenje in sicer:

1. na štirirazrednici v **Črni** 3 učna mesta,

2. na enorazrednici v **Št. Danijelu** 1 učno mesto,

3. na petrazrednici v **Dravogradu** 4 učna mesta,

4. na šestrazrednici v **Guštanju** 5 učnih mest,

5. na enorazrednici na **Holmcu** 1 učno mesto,

6. na dvorazrednici v **Kotljah** 1 učno mesto,

7. na štirirazrednici v **Mežici** 3 učna mesta,

8. na enorazrednici na **Ojstrici** 1 učno mesto,

9. na šestrazrednici v **Prevaljah** 5 učnih mest,

10. na enorazrednici na **Strojni** 1 učno mesto,

11. na dvorazrednici na **Tolstem vrhu** 1 učno mesto.

Pravilno opremljene prošnje z osebno popisnico izpolnjeno natančno po vseh rubrikah, naj se vložijo po predpisani službeni poti do dne

23. aprila 1922

pri podpisnem okrajnem šolskem svetu.

Okrajni šolski svet v Prevaljah
dne 23. marca 1922.

Tužnim srcem javljamo, da je umrl naš iskrenoljubljeni soprog, dobri oče, sin, brat in svak gospod

Janko Kavčič

nadučitelj v Remšniku

po dolgotrajni bolezni v 43 letu svoje starosti.

Pogreb se vrši v četrtek dne 30. t. m. ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti v D. M. v Polju na pokopališče istotam.

Katarina Kavčič Janko Kavčič
soproga. sin.

Franc Kavčič
nadučitelj v p. — oče.

in drugi sorodniki.